

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010; tālr.: 67686768; fakss: 67244074; e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2013.gada 8.augustā Nr. 1-5/218

**Izglītības iestādēm
pēc pievienotā saraksta**

Par mācību līdzekļu iegādi

Vēlos vērst uzmanību, ka 2013.gada 7.augustā stājās spēkā tiesībsarga ierosinātie grozījumi Izglītības likumā, kas regulē mācību līdzekļu finansēšanas jautājumu.

Jaunais regulējums nosaka gan likumā lietotā termina „mācību līdzekļi” skaidrojumu¹, gan ievieš skaidrību, kurš: valsts, pašvaldība vai noteiktos gadījumos vecāki, ir atbildīgs par konkrētā mācību līdzekļa iegādi.

Saskaņā ar jauno, spēkā esošo regulējumu no **valsts budžeta** līdzekļiem un valsts budžeta mērķdotācijām tiek finansēta šādu valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām, pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības valsts standartiem atbilstošu mācību līdzekļu iegāde²:

- mācību literatūra (mācību grāmatas, tām pielīdzinātās darba burtnīcas un citi izglītības satura apguvei paredzēti izdevumi, kuri tiek izmantoti mācību procesā valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijās, valsts pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības standartos noteiktā izglītības satura apgūvē),
- metodiskie līdzekļi (metodiskie ieteikumi un citi pedagoga darba vajadzībām paredzēti mācību izdevumi),
- papildu literatūra (uzziņu literatūra),
- digitālie mācību līdzekļu un resursu (elektroniskie izdevumi).

No **pašvaldības budžeta** tās padotībā esošām izglītības iestādēm tiek finansēta šādu valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām, valsts pamatizglītības,

¹ Izglītības likuma 1.panta 12⁴ punkts.

² Izglītības likuma 60.panta 3.¹ daļa.

vispārējās vidējās izglītības, profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības standartiem atbilstošu mācību līdzekļu iegāde³:

- papildu literatūra (uzziņu literatūra, kartogrāfiskie izdevumi, nošu izdevumi, daiļliteratūra, tai skaitā bērnu literatūra un citi izglītības programmu īstenošanai nepieciešamie periodiskie un neperiodiskie izdevumi),
- uzskates līdzekļi (attēlizdevumi, tekstuāli izdevumi, vizuāli materiāli, naturālie mācību objekti, maketi un modeļi, kuros ievietota vizuāla vai audio informācija),
- didaktiskās spēles (mācību procesā izmantojamas spēles, kurās ietverti mācību satura apguves uzdevumi vai mācību sasniegumu pārbaudes elementi),
- digitālie mācību līdzekļi un resursi (elektroniskie izdevumi un resursi, kuros iekļauts izglītības programmas īstenošanai nepieciešamais saturs),
- izdales materiāli (vingrinājumi, shēmas, darba lapas, piemēri, paraugi un citi materiāli, kas paredzēti katram izglītojamajam, individualizējot mācību procesu),
- mācību tehniskie līdzekļi (mācību procesā izmantojamās tehniskās ierīces un iekārtas, tai skaitā izglītojamajiem ar īpašām vajadzībām paredzētās tehniskās ierīces un iekārtas),
- mācību materiāli (vielas, izejvielas un priekšmeti, ko izmanto izglītības satura apguvei, veicot praktiskus uzdevumus),
- iekārtas un aprīkojums (ierīces, rīki, instrumenti, priekšmeti un piederumi, tai skaitā sporta aprīkojums, ar kuru palīdzību nodrošina izglītības satura apguvi, garantējot drošības un higiēnas prasību ievērošanu).

Vecāku (personu, kas realizē aizgādību) pienākums⁴ ir savu materiālo iespēju robežās nodrošināt sava bērna izglītošanai nepieciešamos individuālos mācību piederumus⁵: kancelejas piederumus, apģērbu un apavus, atsevišķu mācību priekšmetu (sports, mājturība un tehnoloģijas u.c.) obligātā satura apguvei nepieciešamo specifisko apģērbu, apavus un higiēnas piederumus, materiālus, kurus izmantojot mācību procesā skolēns rada priekšmetu vai produktu savām vajadzībām.

Mācību priekšmetā „Mājturība un tehnoloģijas” gadījumā, ja izgatavotā lieta paliek skolā, materiālu iegādājas skola, ja bērna īpašumā, tad materiāls ir individuālais mācību piederums un to pērk vecāki. Piemēram, ja uzadītie cimdi paliek mājturības kabinetā kā uzskates līdzeklis vai prasmju apgūšanai tiek uzadīts paraugs, kuru vēlāk izārda, dziju dod skola, bet, ja bērns tos uzada savām vajadzībām (lieto pats vai kādam uzdāvina), tad dziju pērk vecāki.

Vai skolēns mācību procesā radīs priekšmetu vai produktu savām vajadzībām, ir atkarīgs tikai no skolēna paša gribas.

³ Izglītības likuma 17.panta trešās daļas 23.punkts.

⁴ Izglītības likuma 58.panta trešā daļa.

⁵ Izglītības likuma 1.panta 12⁴ punkta „k” apakšpunkts.

Būtiski ievērot, ja mācību materiāli nepieciešami konkrētā mācību priekšmeta, piemēram, „Vizuālā māksla”, „Mājturība un tehnoloģijas”, obligātā satura apguvei, tad tos nodrošina skola, tāpat skola nodrošina izglītības satura apguvei nepieciešamos rīkus un instrumentus, piemēram, adāmadatas, otas, cirkuli u.c.

Ņemot vērā, ka viena no tiesībsarga funkcijām ir veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē, aicinu pirms mācību gada sākuma informēt izglītojamo vecākus (personas, kas realizē aizgādību), ka, sākot ar 2013./2014.mācību gadu, skola nodrošinās visus izglītības programmu īstenošanai nepieciešamos mācību līdzekļus, tostarp darba burtnīcas.

Vienlaikus vēlos vērst uzmanību, ka izglītības iestādes padome ir tiesīga lemt tikai par to, kādus individuālos mācību piederumus nodrošina izglītojamo vecāki⁶, piemēram, par ikdienas un svētku apģērbu. Padome nav tiesīga lemt par citiem mācību līdzekļiem, kas nepieciešami izglītības satura apguvei un kuru nodrošināšana ir valsts un pašvaldības kompetencē.

Tiesībsargs

J.Jansons

Grāvere

⁶ Izglītības likuma 31.panta trešās daļas 5.punkts.